

Een Journalistieke Canon

Bouwstenen voor
onafhankelijke journalistiek

Hugo Arlman

Hugo Arlman

Een Journalistieke Canon

Bouwstenen voor onafhankelijke
journalistiek

Een Journalistieke Canon is geschreven in opdracht van de NPS. De inhoud vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de opvattingen van de NPS Programmaraad of NPS Directie. Er kan geen beroep op deze tekst worden gedaan waar het NPS programma's betreft.

© Hugo Arlman

Opgemaakt in Linotype Sabon
Druk: GCA Amsterdam

Amsterdam, augustus 2005

Inhoud

Journalistieke kwaliteit	1
Gedeelde cultuur	3
Het doel van journalistiek	5
Uitgangspunten van journalistiek	7
Verificatie & feiten	9
Bronvermelding, wederhoor & precisie	12
Het gebruik van bronnen	14
Open & eerlijk	17
Maatschappelijke verantwoordelijkheid	19
Onafhankelijkheid & onpartijdigheid	21
Platform voor meningen & opinies	28
Toepassing van de canon	29
Verantwoording	33

Journalistieke kwaliteit

Nieuwsjournalistiek staat onder druk. De traditionele nieuwsmedia – televisie, radio, kranten & tijdschriften – worden bedreigd door de proliferatie van nieuwe radio- en televisiezenders, door de groei van elektronische media, door gratis dagbladen, door ontleding, door een tijdgeest waarin emoties en meningen belangrijker zijn dan het tonen van feiten en inzichten.

Alle media hebben in allerlei vormen te maken met toenemende commercialisering en populisme. De neiging zich in zo'n klimaat extra te profileren is groot, maar voor de consument lijken de hypes steeds nadrukkelijker te worden en de pluriformiteit steeds geringer. Uitgevers en omroepmaatschappijen stellen te weinig geld beschikbaar voor jour-

nalistiek onderzoek, 'buitenland' kan alleen maar bij rampen, het moet allemaal snel en goedkoop. In goede journalistiek wordt te weinig geld gestoken.

Journalisten zelf geven weinig tegengas. Al jaren wordt er met regelmaat geschreven over het hypegedrag van de media, over de toegenomen oppervlakkigheid, over de neiging meer op mensen dan op zaken te spelen. Onderlinge kritiek bestaat alleen in café's, kritiek van buiten wordt stevast gepareerd als aanval op de persvrijheid of zelfs de vrijheid van meningsuiting. In rechte staat de journalistiek er echter sterker voor dan ooit, maar in verplichtingen – handhaving van zijn onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en de verantwoording daarvan – maakt de journalistiek zich er met een Jantje van Leiden vanaf.

De inhoudelijke discussie over de kwaliteit van de journalistiek is te belangrijk om aan ministers, kamerleden, staatscommissies of communicatiewetenschappers over te laten. De journalistiek moet die zelf voeren. Van daar.

Gedeelde cultuur

Een Journalistieke Canon is een verzameling richtlijnen, standaards en gedragscodes voor journalisten, verslaggevers, kranten, tijdschriften, radio- en televisieprogramma's en websites. De Canon – "het geheel van teksten, beelden, kunstwerken en historische gebeurtenissen dat het referentiekader is van een gedeelde cultuur" in de woorden van Maarten Doorman – heeft als doel om, op basis van gemeenschappelijke journalistieke maatstaven, de kwaliteit van de journalistiek

te verhogen en te behouden. En om het publiek, de lezers, bladeraars, kijkers en luisteraars, de mogelijkheid te geven de journalistiek naar diezelfde maatstaven te beoordelen.

De Canon is bedoeld om per redactie, programma of titel overeen te komen, in onderling overleg en aangepast aan de praktijk, niet om collectief, uniform, juridisch waterdicht, als Wet van Meden en Perzen van boven af op te leggen. Het is geen kant-en-klaar eindproduct maar een samenhangende verzameling van elementen, waarvan er sommige soms gemist kunnen worden en anderen niet.

Een Journalistieke Canon is gemaakt met vooral de journalistiek van nieuws en achtergronden in gedachten. Maar er zijn weinig soorten journalistiek waarvoor de meeste

maatstaven en uitgangspunten niet ook zouden moeten gelden.

Het doel van journalistiek

Journalistiek is gericht op het publiek. Zonder publiek is er geen journalistiek, zijn er hoogstens individuen die iets te melden hebben: feiten, analyses of meningen. De vrijheid van meningsuiting geldt voor iedereen, daarin is er geen verschil tussen journalisten en publiek. Persvrijheid, een breder begrip dan de vrijheid van meningsuiting omdat het ook het recht tot het verzamelen van informatie omvat, hoort daarentegen alleen bij journalisten. Maar de persvrijheid is er niet vóór journalisten, persvrijheid wordt door journalisten uitgeoefend namens en ten behoeve van het publiek. Of het publiek dat nu leuk vindt of niet.

De journalistiek speelt een cruciale rol in de democratie. De pers stelt het publiek in staat zijn rol van geïnformeerde burger te vervullen. Zonder onafhankelijke media is het publiek overgeleverd aan de willekeur en de grillen van machthebbers van welke aard dan ook. Via de pers blijven publiek, overheid en andere publieke en private partijen op de hoogte van wat er woelt in de maatschappij. Bovendien vormen de media een platform voor discussie en meningsvorming van het publiek.

“Not what someone says, not what somebody wishes were true, but what is so, beyond all our opinion, constitutes the touchstone of our sanity.” (Walter Lippmann)

De drie hoofdfuncties van de pers kunnen worden samengevat als:

1. onafhankelijke controle op de macht
2. kennisoverdracht, informatieverstrekking, ontspanning
3. platform voor discussie

Uitgangspunten van journalistiek

De journalistiek zoekt naar waarheid, streeft ernaar de feiten en hun context te brengen met een zo grote mogelijke nauwkeurigheid en precisie. De integriteit, eerlijkheid en betrouwbaarheid waarmee de journalistiek te werk gaat, is cruciaal voor de geloofwaardigheid, het vertrouwen en de reputatie die het betreffende medium bij het publiek heeft.

Bij die reputatie hoort de noodzakelijke overtuiging van het publiek dat de journalistiek onafhankelijk is - zich niet door druk van buitenaf heeft laten beïnvloeden - en onpartijdig - zijn oren niet heeft laten hangen naar één kant van de zaak of één enkele visie op een onderwerp. Het publiek moet er ook vanuit kunnen gaan dat de journalistiek "namens hem" zich in de uitoefening van het vak fatsoenlijk en naar de wet heeft gedragen.

De journalistiek probeert, in de keuze en presentatie van de feiten, belangrijk nieuws relevant en interessant te maken voor het publiek, en oog te houden voor maat; met andere woorden om belangrijk nieuws uitgebreid te behandelen en aan onbelangrijker nieuws niet meer aandacht te besteden dan nodig is.

Vanwege zijn rol tegenover het publiek staat de journalistiek open voor kritiek van buiten, is bereid rekenschap af te leggen van zijn activiteiten, werkwijzes en gemaakte keuzes. Het hoort bij zijn reputatie gemaakte fouten te erkennen en ze uit vrije wil en op eigen initiatief naar buiten te brengen. Toetssteen daarbij zijn professionele journalistieke normen, niet de luimen van het publiek of de grillen van de machthebbers.

Verificatie & feiten

“Valid news is not propaganda or rumour, it is information that has been independently gathered and checked.” (Kovach & Rosenstiel)

De basis van journalistiek ligt in nieuwsgierigheid, het willen weten. Hoe het er uit ziet is irrelevant, de werkelijkheid dient met zo groot mogelijke openheid bekeken te worden. Objectiviteit bestaat dan misschien niet, maar dat is geen argument om er niet naar te streven, naar een beschrijving van de werkelijkheid met een zo groot mogelijk waarheidsgehalte, met een zo groot mogelijke nauwkeurigheid en precisie. Dat impliceert een strenge discipline bij het checken van de feiten en het hanteren van bronnen. Die verificatie (controle op waarheidsgehalte) kan niet "wetenschappelijk" genoeg zijn.

"BBC Journalism is about being rigorous, insightful and accurate, about not cutting corners to stand up a story, but to subject it to the most scrupulous test to ensure that our

audience can trust and believe what we say."
(Producers' Guidelines BBC)

1. feiten zijn heilig

Journalistiek "maakt" geen feiten, rommelt niet in de werkelijkheid in de hoop dat er een (politiek) "feit" ontstaat; de journalistiek zit boven op het nieuws en brengt daarbij soms feiten boven water die nieuws worden.

2. eigen agenda

De journalistiek bepaalt z'n eigen agenda, laat die niet bepalen door personen of instellingen met hun eigen – individuele, commerciële, maatschappelijke of politieke – belangen.

Die eigen agenda is journalistiek van aard, niet bedoeld om een politieke of maatschappelijke zaak vooruit te helpen.

3. scheiding van feiten & meningen

Respect voor de feiten betekent een zo strikt mogelijke scheiding tussen feiten, analyses en

meningen. Feiten bestaan niet zonder context, analyse voegt daar een dimensie aan toe, een mening confronteert het publiek met een gezichtspunt dat misschien het zijne niet is. De kijker of lezer is er in alle omstandigheden bij gediend te weten wat feit, wat analyse en wat mening is.

Bronvermelding, wederhoor & precisie

1. plagiaat en vervalsing van nieuws

Het overnemen, al dan niet in bewerkte vorm, van grotere gedeeltes tekst, geluid of beeld zonder bronvermelding (plagiaat), evenals het verzinnen of vervalsen van feiten is vanzelfsprekend ten allen tijde uit den boze.

2. het gebruik van andermans feiten

Nieuws, feiten of onthullingen die door andere nieuwsorganisaties aan het licht zijn gebracht, worden alleen met bronvermelding overgenomen. Ook kleine, eigen toevoegingen maken dat nieuws nog geen "eigen nieuws".

3. eigen verslaggeving en maatstaven

Bij grotere nieuwsgebeurtenissen en onthullingen is er een voorkeur voor, zo mogelijk, eigen nieuwsgaring boven het afgaan op andere nieuwsorganisaties. Het gebruikmaken van andere nieuwsorganisaties ontslaat niet van de plicht het nieuws naar eigen maatstaven van onafhankelijkheid, onpartijdigheid, nauwkeurigheid en juistheid te beoordelen.

4. een eerlijke kans te reageren

Hoor en wederhoor is een journalistiek middel, het is geen journalistieke wet of juridisch vereiste. Bij serieuze beschuldigingen of aantijgingen verhoogt het de journalistieke kwaliteit en is het fair tegenover de betrokken organisatie of persoon deze een eerlijke kans te geven – in tijd en in informatie - om te reageren.

5. precisie in citaten

De woorden van anderen worden zo exact mogelijk weergegeven. Spreektaal is spreektaal, en geen schrijftaal.

6. precisie in taalgebruik

Nauwkeurigheid in taalgebruik betekent het vermijden van termen als "misschien", "er wordt gezegd dat", "verondersteld kan worden dat"; feiten zijn waar of het is onbekend of ze waar zijn, ze zijn in de journalistiek niet misschien waar.

Op vergelijkbare manier is het beter termen als "grootste", "beste" en andere superlatieven te vermijden tenzij ze echt aantoonbaar zijn.

Het gebruik van bronnen

1. bescherming van bronnen

Bronnen die bij de nieuwsgaring zijn gebruikt en met wie daarover afspraken zijn gemaakt, hebben recht op vertrouwelijkheid. Die vertrouwelijkheid houdt in dat de identiteit van de bron ten allen tijde beschermd zal blijven.

Alleen de hoofdredacteur heeft het recht de identiteit van de bron te kennen.

2. duidelijke afspraken

Het is verstandig met bronnen duidelijke afspraken te maken over de status van het contact (off the record, background, on the record). Als er sprake is van een interview of van citeerbare uitspraken, is het belangrijk afspraken te maken over de mogelijkheid citaten te verbeteren of terug te trekken. Zonodig ook over het aanbrengen of suggereren van feitelijke correcties.

3. gebruik van anonieme bronnen

Het verwijzen naar anonieme bronnen in teksten of programma's dient zo veel mogelijk beperkt te worden. Verwijzingen naar anonieme bronnen zijn voor het publiek oncontroleerbaar en verlagen daardoor de betrouwbaarheid van de berichtgeving. Dat nadeel dient daarom te worden afgewogen tegen het belang om uitdrukkelijk aan een anonieme bron te refereren.

Als een anonieme bron wel gebruikt wordt, is het aan te bevelen zo duidelijk mogelijk te vermelden waarom de bron anoniem blijft, en waarom hij kennis kan dragen van de vermelde feiten (“welingelichte kringen”, “Haagse insiders”, “ingewijden” zijn geen overtuigende omschrijvingen).

Afhankelijk van het gewicht van de beschreven gebeurtenis is het goed af te spreken hoeveel anonieme bronnen noodzakelijk zijn om de gebeurtenis voor waar aan te nemen, of hoeveel aanvullende, openbare, niet-anonieme bronnen er noodzakelijk zijn.

Het uitdrukkelijk verwijzen naar anonieme bronnen staat los van het gebruik van anoniem blijvende informanten zonder wie onafhankelijke journalistiek niet kan bestaan.

Open & eerlijk

1. open vizier

Journalisten treden op met open vizier, maken hun identiteit bekend, werken niet undercover, niet met verborgen camera's of verborgen microfoons. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden waarin het maatschappelijk belang van openbaarmaking dit rechtvaardigt en er geen andere journalistieke wegen naar het doel openstaan. Voorafgaande toestemming van de hoofdredacteur is dan wenselijk. De redenen waarom van de normale maatstaven is afgeweken, worden bij publicatie vermeld.

2. fictieve namen

Het gebruik van fictieve namen is alleen toegestaan in uitzonderlijke omstandigheden (het gebruik moet in een redelijke verhouding staan tot het te bereiken doel – het maatschappelijk belang dat met publicatie wordt gediend), en er moeten geen andere wegen naar dat doel openstaan. Voorafgaande toestemming van de

hoofdredacteur is dan wenselijk. De redenen waarom fictieve namen zijn gebruikt, worden bij publicatie vermeld.

3. beeldvervorming & in scene gezet

In fotografie of film wordt geen gebruik gemaakt van vervalsing of vervorming van beelden of van het in scene zetten van gebeurtenissen. Reconstructies mogen slechts als uiterste middel en alleen met uitdrukkelijke vermelding van de redenen.

Van archiefbeelden of beelden die niet direct betrekking hebben op de beschreven gebeurtenissen, wordt eveneens de status vermeld.

4. geen betaling voor informatie

Voor journalistieke informatie wordt aan bronnen, zegslieden of geïnterviewden niet betaald. Noodzakelijk te maken onkosten kunnen vanzelfsprekend vergoed worden. Zonodig kunnen deskundigen worden betaald.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

1. bescherming van kwetsbare personen

Journalistiek dient zich bewust te zijn van de consequenties van media-exposure voor met name kinderen en slachtoffers van misdrijven of ongelukken – en hun verwanten; het belang van openbaarmaking dient zorgvuldig te worden afgewogen tegen de nadelen daarvan voor betrokkenen.

2. ethnische afkomst, sexe e.d.

Details over ethnische afkomst, sexe, uiterlijke kenmerken of sexuele voorkeur van mensen die in het nieuws voorkomen, dienen alleen te worden vermeld als deze voor de strekking van de publicatie relevant zijn.

3. identiteit van verdachten

De identiteit van verdachten van misdrijven wordt zo veel mogelijk beschermd. De volledige naam van verdachten wordt alleen vermeld als de verdachte dat zelf wil, of als de naam

van de verdachte algemeen bekend is. Er is overigens geen reden aan die algemene bekendheid bij te dragen.

4. respect voor privacy

De journalistiek heeft respect voor de privacy van mensen; mensen zonder publieke functie wordt toestemming gevraagd voor welk – bedoeld of onbedoeld – herkenbaar optreden in de media dan ook; zo nodig wordt hen gewezen op de consequenties van hun toestemming.

Voor mensen met publieke en min of meer openbare functies is een zekere mate van blootstelling aan ongewilde publiciteit onvermijdelijk. Hun privégedrag heeft recht op bescherming tegen ongewilde inbreuken op hun privacy tenzij dat gedrag aantoonbaar van invloed is op hun publiek functioneren.

5. journalistiek houdt zich aan de wet

De journalistiek houdt zich bij het vergaren van informatie aan de wet. De juridische grenzen van de journalistiek bij publicatie – “onaanmemelijke beschuldigingen”, “beledigende

bewoordingen”, “ aantasting van de privacy” – zijn verwerkt in deze Canon.

6. het opnemen van gesprekken

Het opnemen en letterlijk reproduceren van (telefoon)gesprekken mag alleen met toestemming van alle betrokkenen. Het opnemen van gesprekken als “geheugensteun” is zonder toestemming geoorloofd. Fatsoenshalve is er veel voor te zeggen dit alleen met toestemming van betrokkenen te doen.

Onafhankelijkheid & onpartijdigheid

1. afstand t.o.v. onderwerp

Journalisten worden geacht een beroepsmatige distantie ten opzichte van hun onderwerp te houden. Onafhankelijkheid ten opzichte van betrokken partijen en onpartijdigheid tegenover de relevante gezichtspunten zijn daar een cruciaal onderdeel van. Directe, ook schijnbare banden met partijen of directe emotionele be-

trokkenheid bij het onderwerp kunnen het streven naar waarheidsvinding in de weg staan. Bovendien wordt afbreuk gedaan aan het vertrouwen dat het publiek moet hebben in de onafhankelijkheid en onpartijdigheid waarmee naar de feiten is gezocht.

2. relaties met bronnen

Ook in de verhouding met bronnen speelt onafhankelijkheid een grote rol. Het onderhouden van die relaties kan voor journalisten van groot belang zijn voor hun werk. Daarmee staat de onafhankelijkheid onder druk. Dat geldt deste sterker als er een meer persoonlijke verhouding met de bronnen ontstaat. "Met bronnen heb je geen persoonlijke relatie, persoonlijke relaties zijn geen bron," voldoet niet altijd. Evenmin als Joop van Tijn "Als journalist heb je geen vrienden" of A.F. Luyendijks uitspraak over Tweede Kamerleden "Met die mensen praat je toch niet, daar schrijf je alleen maar over." Maar die citaten geven wel een indicatie van de gevaren die schuilen in te nauwe betrekkingen tussen journalisten, hun

bronnen en hun onderwerpen. Onafhankelijkheid en onpartijdigheid, beroepsmatige afstand tot het onderwerp blijven de uiteindelijke criteria waaraan getoetst moet worden.

3. media-adviezen

Journalisten geven geen adviezen aan "onderwerpen" (organisaties, personen) of potentiële onderwerpen over hoe om te gaan met de media, over moeilijke of makkelijke vragen, aan de orde te stellen onderwerpen e.d.. Zij geven geen media-trainingen en geen pr-cursussen. Zij participeren niet in adviescommissies voor overheid of bedrijfsleven, met name niet op deze terreinen.

4. de journalistiek betaalt eigen kosten

Journalisten betalen zo veel mogelijk hun eigen kosten. Reisjes, etentjes, vervoer e.d. worden door de journalistiek zelf betaald. Het maakt daarbij niet uit of de aanbieder een profit of een nonprofit organisatie is.

5. geen gunsten of giften

Journalisten nemen geen giften, cadeau's of gunsten aan van welke aard dan ook die terug te voeren zijn op hun journalistieke positie. Zij maken evenmin gebruik van die positie voor privé-doeleinden, en maken geen gebruik van niet-openbare informatie in het werk verworven ten behoeve van privé-doeleinden.

6. werkzaamheden voor derden

Journalisten vervullen geen werkzaamheden voor niet-journalistieke organisaties (profit, non-profit, overheid, niet-overheid) die onderwerp zijn of kunnen zijn van hun journalistieke werk. Zij doen voor die organisaties of instellingen geen pr-werk, zitten niet in besturen, zijn geen dagvoorzitter of spreekstalmeester.

7. jury's

Journalisten zijn geen lid van jury's op hun vakgebied of op een terrein waar hun medium over bericht. Journalisten blijven onafhankelijk.

8. Journalisten en financiële belangen

Journalisten hebben geen aandelen, obligaties of andere directe financiële belangen (in tegenstelling tot indirecte belangen zoals via deelname aan een pensioenfonds) in bedrijven die journalistiek onderwerp zijn of kunnen zijn. Voor journalisten economie en financiën gelden zonnodig strengere regels. Voor hen geldt vanzelfsprekend de Wet Voorkoming Markt-misbruik. Journalisten doen niet mee aan 'friends & family shares'.

9. politieke of publieke functies

Journalisten hebben vrijwillig voor hun vak gekozen. Hun vak vooronderstelt een mate van onafhankelijkheid en onpartijdigheid die zich minder goed laat rijmen met expliciete politieke en maatschappelijke stellingnames. Die stellingnames zetten hun geloofwaardigheid – en dat van hun medium - tegenover het publiek in de waagschaal.

Journalisten bekleden daarom geen politieke of publieke functies. Zij onthouden zich zo

veel mogelijk van uiterlijke tekenen van politieke keuze of voorkeuren bij maatschappelijke issues die journalistiek van belang zijn.

10. optreden in andere media

Dat betekent ook dat journalisten dienen te waken over hun onpartijdigheid en onafhankelijkheid in publieke optredens in andere dan hun vaste media.

11. parttimers en freelancers

De Canon geldt in principe ook voor parttimers en freelancers – het publiek maakt geen onderscheid –, maar dient eventueel aangepast te worden in verband met hun andere positie en belangen. Parttimers & freelancers vervullen in ieder geval geen werkzaamheden voor organisaties die journalistiek onderwerp zijn; en brengen de (schijn van) onpartijdigheid van het medium niet in geding.

12. journalistiek en commercie

Tussen de journalistieke en de commerciële kant van het uitgeven, uitzenden en publiceren

bestaan Chinese muren. Journalisten bemoeien zich niet met de commerciële kanten van het medium waar ze voor werken, de commercie bemoeit zich niet met de redactionele inhoud.

13. professionaliteit

Journalisten zijn in veel situaties een uithangbord voor het medium waar ze voor werken. De geloofwaardigheid van het medium – met moeite opgebouwd en zo afgebroken – hangt mede af van de professionaliteit waarmee de journalisten te werk gaan en optreden.

“The public rightly hold us to higher standards than the media generally (...) our reputation relies on accuracy, balance, and fair dealing. Every bit as important as the best story is the story best told.” (New York Times Handbook)

Platform voor meningen & opinies

1. forum

De journalistiek is ook een forum voor meningsvorming. Zo'n discussieplatform functioneert het beste als het betrokken medium daarbij inhoudelijk zo onpartijdig en onafhankelijk te werk gaat, en streeft naar een zo breed mogelijk spectrum van meningen. Klein-zieligheid en lange tenen zijn daarbij uit den boze.

2. grenzen

Vrijheid van meningsuiting is geen vrijheid om anderen te beledigen. Bovendien ontslaan meningen van derden het medium dat ze publiceert niet per definitie van zijn eigen verantwoordelijkheid tegenover het publiek of tegenover de wet. Van belang daarbij is ook of het gaat om "een mening van feitelijke aard", een mening waarin het belang voornamelijk schuilt in de persoon die hem koestert, of me-

ningen waarvan het bestaan zelf journalistiek onderwerp is.

Toepassing van de canon

1. pas toe of leg uit

Deze canon geeft richtlijnen en standaarden die in beginsel moeten worden nageleefd. Afwijkingen van de standaarden dienen uitgelegd en verklaard te worden.

2. reikwijdte

Bovenstaande maatstaven en regels dekken vanzelfsprekend niet alle situaties die bij het journalistieke handwerk kunnen optreden. Ze kunnen ook geen recht doen aan alle nuances en afwegingen die zich in de praktijk voordoen. Journalisten moeten vooral ook hun eigen gevoel volgen voor wat nog klopt en wat niet meer klopt. In uitzonderlijke situaties, grensgevallen of bij twijfel over de toepassing

of toepasbaarheid van de overeengekomen codes is overleg met chefs of hoofdredactie vanzelfsprekend op zijn plaats.

De hoofdredactie heeft recht op alle informatie op de terreinen die door deze canon bestreken worden (belangen, bronnen, connecties).

3. documentatie

Hoe belangrijker het nieuws hoe belangrijker is het dat journalisten nauwkeurig aantekeningen bijhouden van gesprekken en ook overigens hun werk goed documenteren. Voor eventuele publieke uitleg over werkwijze en afwegingen is dat van cruciaal belang. Notities en documentatie worden een redelijke termijn bewaard.

4. weblogs of blogs

Voor het bijhouden van weblogs of blogs gelden dezelfde standaarden tenzij de inhoud van de blogs niets met het journalistieke werk te maken heeft.

“Pursuit of news is not a license for arrogance.” (Kovach & Rosenstiel)

Publieke verantwoording

Zorgvuldige journalistiek laat zich publiekelijk beoordelen op grond van zijn eigen maatstaven. Dat betekent ondermeer:

1. actieve openbaarmaking

Codes, standaarden en regels dienen makkelijk toegankelijk te zijn voor het publiek. Het bestaan van de code moet bekend zijn.

2. correctie

Het op eigen initiatief corrigeren van grote en kleine fouten (plus het aanhechten van correcties en aanvullingen aan het oorspronkelijk materiaal in archieven en databanken), op een duidelijke zichtbare plaats.

3. klachten

Een publieke behandeling van de grieven en klachten van het publiek is gewenst – zo mogelijk via hetzelfde medium als waartegen ze gericht zijn (dus televisie op televisie, krant in krant).

4. publiek redacteur

Het medium dient zo mogelijk te beschikken over een onafhankelijk publiek redacteur of ombudsman om klachten uit het lezers- of kijkerspubliek te behandelen. Een publiek redacteur staat buiten de redactie en de redactionele verantwoordelijkheid.

5. openheid en uitleg

De journalistiek dient open te zijn over journalistieke werkwijzes, het gebruik van bronnen en gemaakte afwegingen.

Verantwoording

Deze Canon is met name schatplichtig aan:

- Ethical Journalism. A Handbook of Values and Practices for the News and Editorial Departments, New York Times, 2004
- Producers' Guidelines. The BBC's values and standards, 2004
- Bill Kovach & Tom Rosenstiel – The Elements of Journalism, 2001
- Bill Kovach & Tom Rosenstiel – Warp Speed, 1999

Over de neiging van de media meer op de man dan op de bal te spelen, over het massaal achter kortstondige affaires aanlopen, over de toegenomen oppervlakkigheid, over de overheersing van feiten door emoties, wordt regelmatig geschreven en gesproken. Maar de journalistiek doet er niets mee.

De discussie over de kwaliteit van de journalistiek is alleen te belangrijk om aan ministers, staatscommissies of communicatiewetenschappers over te laten. De journalistiek moet die zelf voeren.